

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to

M-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.

Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny

Formuła 2023

JĘZYK ŁEMKOWSKI

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza

MMZZ-R0-**100**-2505

DATA: **6 maja 2025 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS TRWANIA: **210 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **35**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny zawiera 13 stron.
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. W wyznaczonym miejscu zapisz numer tematu wybranego do realizacji.
4. Wypracowanie zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
9. Możesz korzystać ze słownika języka łemkowskiego.

Lista lektur w roku szkolnym 2024/2025

Алексий Тороньскій, *В Монастырі* (з повісти Ганця);
Петро Полянський, *Чудний гробовий дух*;
Владимір Хыляк, *Мій блаженній пам'яті дяк, Шыбеничний Верх, Руска доля, Польскій патріота, Великій перекінчык в малым розмірі*;
Клавдия Алексович, *Заморочена*;
Михаїл Нестерак, *Для Тебе, моя мати!, Пам'яті Отця Сандовича*;
Теофіль Курилло, *Дневник Лемка з Талергофу*;
Ваньо Гунянка, *В Америці*;
Іван Русенко, *Люде ріжної масти, Лемковина, Лемкы, Петро Зяйка, Пані Войцехова, Тепер на Лемковині, Моя Отчизна* і інчы выбраны вершы; *Вертеп в Карпатах*;
Симеон Пыж, *Горлицкій Бурсак*;
Богдан Ігор Антонич, *Елегія о дверях сьпіваючых, Рождество, Поворот* і інчы выбраны вершы;
Миколай Буряк, выбраны байкы;
Семан Мадзелян, *Під облачком* і інчы выбраны вершы; *Ой, верше, мій верше, Колиси в селі, Дідова студня*;
Іван Горошак, *Поклін для неживых* і інчы выбраны вершы;
Нестор Жылич, *Лемковина* і інчы выбраны вершы;
Нестор Репела, *Опиш вшитко* і інчы выбраны вершы; *А дале – степ і степ, Голодны рокы*;
Мария Мальцовска, *Цап – чародійник, Материна свічка*;
Іван Желем, *Блудний сын, *** Уж ся мі не снит, Лемкы, Най го фрас* і інчы выбраны вершы; *Груба Берта, Повіл бы-м вам дашто*;
Іван Головач, ****Я не скривлю ся за тото, Спрага* і інчы выбраны вершы; *Не лю, лем сербам..., Купила кота в мішку, Не рубай яличку*;
Мелянія Собин, *Лемковина, Поворот* і інчы выбраны вершы;
Андрій Копча, *Одтяте коріня*;
Теодор Кузяк, *Такє было моє дітинство, Сафат в Раю*;
Павел Ксенич, *Петро і Ватра, Курія шкодит*;
Павел Коробчак, *Свитаня, ***Нигда-м не виділ гір...*;
Михайло Дзіндзьо, *Як Гарась коня помінял, Пришла коза до воза*;
Павел Стефановскій, *Лемкы, Лемко в суді, То болит* і інчы выбраны вершы;
Стефанія Трохановска, *Пропали, Карпаты, Лем небо над нами наше* і інчы выбраны вершы;
Олена Дуць, ****бідны люде, Нароком, Автобіографія, Грядущым* і інчы выбраны вершы;
Володислав Грабан, *Вертаня, Діти Лемковины* і інчы выбраны вершы; *Велийны ремінісцензи*;
Михал Сандович, *Однайти себе*;
Ярослав Гудак, *Куба*;
Петро Мурянка, *Мурянчыско, Лемківскій Крест, Humanitas, Сповід в степі, Блаженна повинніст* і інчы выбраны вершы; *Сонце сходит і заходить, Велийне інтермеццо*;
Моніка Тылявска, *Свій Голос*;
Мирослав Нагач, *Бомбель*.

Выбер одну з поданных ниже тем і напиш выпрацуваня.

- Твоя праца повинна чыслити не менше як **350 слів**.
- Чысло выбраной темы впиш в кратку.
- Запиш выпрацуваня в вызначеным місци. Не пиш на рантах.
- Выпрацуваня напиш в лемківскым языку.

Тема 1. (0–35)

Як в літературі представляна єст хыжа? Порівнай способы єй описуваня в вершах Володислава Грабан *Предо мном* і Петра Мурянкы *Вікно на світ*.

Володислав Грабан

Предо мном

Предо мном ясені высокы
як газдове стоят
залякана свербоузка
хабзина чорна
стара яблін
што бабуню памятат

То моя хыжа
без вікен і стін
выліпена з тишы
на вітцівскым
як дыханя – власна

В. Грабан, *Предо мном*, в: *Безлюдя*, ред. D. A. Cieplak, с. 28,
<https://online.visual-paradigm.com/pl/share/book/bezludzie-1ocuicgsht>

Петро Мурянкя

Вікно на світ

Через моє вікно в дверях
(котре єст вікнодверями)
видно єден дах
з осмома коминами

За дверями з вікном
є дванчастый пліт
в котрым ніт отверанкы
через котрый скачу другій рік

В моім кутику три на штыри
мийниця відро і басчата
желізна постіль млада жена
Христос на стіні розпятий

На моім столі згідно лежат
Гарасимович Драч Гораций
в моім языку кости неє
неє і рации

П. Мурянка, *Вікно на світ*, в: *Безлюдя*, ред. D. A. Cieplak, с. 26,
<https://online.visual-paradigm.com/pl/share/book/bezludzie-1ocuicsgst>

Тема 2. (0–35)

В якій спосіб на еміграції можна плекати тото, што рідне? Розваж проблем, одкликуючы ся до фрагменту допису Наталії Малецкой-Новак *Першыі імпресаріо лемківской музыкы* і выбраного тексту з лемківской літературы.

Наталія Малецка-Новак

Першыі імпресаріо лемківской музыкы

Мал в собі на тілько одвагы і самозапертя, што довул до награня цілого весільного обряду. Мусіл аж і заложыти немалы грошы, жебы в разі неповіджыня проекту оддати іх продуцентській компанії. Ризико ся оплатило. За весільом пішли наступны рекорды-награня, які розходили ся в десятках тысячы (!) примірників, а вінілі купували аж і тоты, што не мали дома ґрамофону... Одповідал за тото єден чловец. Волівчан. В тых днях прохадит 130. річниця народин Штефана Шкымбы, музыканта, діяча, суперпродуцента. [...]

Близко родины, близко своїх

На 31 років Шкымба разом з женом перенесли ся до Бруклину і решту жытя прожыли в Нью Йорку і його околицях. Понад двадцет років робил як моторничый [...]. Але робота в «стриткатрі» то была лем частка його жытя. Свое «покликаня» нашол де інде.

Через наступны рокы награвал і пропаґував лемківску музыку і народны обряды. Тираж рекордів з нашым фольклором, які повело ся розпродати, осягнул чысло понад 125 тысячы прмірників. Лемківскы емігранты купували вшытко, што выходило спід рук Шкымбы. [...]

«Чом нашого, лемківского нїт?»

Нич до того дошло, то єдного дня 1928 рока, жебы не піти до работы, мусіл Шкымба засимулювати хвороту і взяти ся на одвагу вступити до бюра єдной з нагрываючых платні компаний. Од долшого часу дозрівала в ним уж тота мысль: «же чом нашого, лемківского нїт», бо были уж в тым часі награня з польскым, словацкым ци уркаїнськым весільом. «Я і спаня не мал, бо мя грызло, коли то дахто з наших Лемків постарат ся выдати якій наш рекорд».

Же задача не была проста, дознаєме ся з його споминів *История першой рекоды «Лемковске весіля»* напечатаных в спомненым календарі на 1963 рік. «І так од мого приїзду в Америку, т.є. од 1912 рока по 1928 рік шуміла думка в моїй голові, же приде тот час, коли і мы Лемкы-Русины дочекаме ся того, же найде ся даякій Лемко артиста і передаст наше материнське слово, музыку і народну пісню на рекорд, так як уж продавали свої пісні і музыку всі нашы братя Славяне». Не діждав ся, зато взяв справы в свої руки.

Зашол в *офіс* єдної з нагрываючих платні компаній і представил думку награти весіля, яке справляють «по селах на Лемківській Руси, котра знана, як Карпатска Русь». Аж треба было закликати менаджера. Не уступил ся Шкымба, аж не переконал Джонсона, што хоче награвати по карпаторускы, а то ни по російскы, ни по українскы, «бо я не походжу з України, а з Карпат».

Потім ани кус не пішло уж легше. Мусіл скоро зорганізувати весільну дружину, а тіж заложити зо своїх гроши п'ятдесят дулярів (што праві рівнало ся його місячній пенсії), на покриття коштів в разі неповоджыня проєкту.

Ретельна документація фольклору

Пробы перед награньом в студию проходили в його хыжы, де жена заламувала руки над граньом і співаньом весільного репертуару в час самого Великого Посту... В ден награня розлетіли ся басы, котры на скоро направили дротиком, пак зачали награвати – раз, другій, третій. Все хтоси ся забыл і або закашлял, або помылил, жуграл, треба было повтаряти. Конец-кінців, награня скінчили. Рекорд пішов в світ.

«Лемківське Весіля Шкымбы і Ко. має неоцінену вартіст в тым, што на рекорды перенесено живо, натуральні, народне весіля на Лемковині, без нияких артистичных прикрасок. Тот народный стиль, тот правдивіст причынят ся до того, што тоты рекоды нарід любить, бо чує, же то його, таке як было в старым краю в його селі» – рецензувано пізнійше. [...]

Десяткы оркестр, рекордів, тиражы в десятках тисячи примірників, котры трафили під стріхы по цілій Америці, являли ся в музычных маґазинах, радію, на концертах, в репертуарі дальшых оркестр, інспірували американьскых композиторів і музыкантів, а вшытко завдякы тому, што Шкымба, не обзираючы ся на никого – протер стежку і вытоптал дорогу для удокументуваня і пошыріня лемківскых мелодий.

<http://www.lem.fm>

WYPRAWOWANIE

na temat nr

11

[illegible][illegible]

Tabele wypełnia egzaminator!

				Jeżeli 0 pkt – wskaż powód.		
1.	Spełnienie formalnych warunków polecenia	0	1	Brak lektury obowiązkowej.	Nie dotyczy problemu.	Nie jest wypowiedzią argumentacyjną.

2.	Kompetencje literackie i kulturowe	0	1	2	3	4	5	6	7	8	Liczba błędów rzeczowych	OGÓŁEM KLIK
		9	10	11	12	13	14	15	16			

3a	Struktura wypowiedzi	0		1		2		3	
		G	F	E	C	D	B		

		Liczba błędów w spójności			
3b	Spójność wypowiedzi	0	1	2	3

3c	Styl wypowiedzi	0	1
----	-----------------	---	---

4a	Zakres i poprawność środków językowych	Liczba błędów językowych	0	1	2	3	4	5	6	7
			3 3 3 2 2 1 H G F H G H	3 2 1 E F G	3 2 1 D E F	3 2 1 C D E	3 2 1 B C D	3 2 1 A B C	2A	1B

4b	Poprawność ortograficzna	Liczba błędów ortograficznych		
		0	1	2

		Liczba błędów interpunkcyjnych			
4c	Poprawność interpunkcyjna		0	1	2

Łączna liczba punktów:

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

JĘZYK ŁEMKOWSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2023

JĘZYK ŁEMKOWSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2023

JĘZYK ŁEMKOWSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2023

